

פשט

פרודזדורים

עד כמה נשמרת הסודות הרפואית
בין כותלי המוסדות הרפואיים, בensedרונות
ובמעליות ■ האם התנהגות הצוות הרפואי תומכת
ברב-סרן שמוועטי או מרסנת אותו ■
מה עתיד הסודות הרפואית במדינה קענה
ופרוביינציאלית, שבה כולם מכיריהם
את כולם < גליה אלוניידגן

איורים: זאב אנגלמאיר

בת א': "את זוכרת שהתקשרה לכאנ העיתונאית
זהאַת, שאמרעה שהיא עוזרת לו מול הביטוח בגל
התאונה שלוי או היא ביקשה מנני לתת לה את
התיק. אני הולכת לחפש אותו. הבטחתי לה שאtan
לה".

עצבתי את המרפאה נדהמת מהקלות ומהתמי-
מות הבלתי נסבלת של העברת המידע האישוי והח-
סוי על החולה. האם נתקלתי באירוע נדיר וחד-
פעמי, או שמא מציאותי יותר להנין שסודות
בensedרונות, במחלקות ובחדרי האשפוז היא לא
יותר מאשר המלצה עモמה, שמעטים מקפידים
בה.

מה מצבה של הסודות הרפואית בבתי החולים
< המשך בעמוד הבא >

לפני שבועות אחדים הזמנתי לבדיקה
במרפאת חוץ באחד מבתי החולים
במרכז הארץ. בדריכי למרפאה התרא-
שמתי מהשלטים הבולטים במעלי-
ות, המציגים לעובדי בית החולים
לא לדון בפומבי בפרטיע עבודותם ולכבד את
זכותם של החולים לפרטיטו. במסגרת הבדיקה
נתבקשתי מהמתן כעשורDKות בחדר האחוות של
המרפאה, שכן ישובה על כסא פינתי, ומאותרי
דפק האחוות מפותחות שתי בנות שירות לאומי.
השיהה, שאי-אפשר היה שלא לcoutת לה, נשעה
בערך כך: "אני צריכה לצלת להביא את התקיק של

מר (כאן צוין במפורש שם החולה)".
בת ב': "בשביל מה?"

פֶּפְפּוֹשׁ פָּרוֹזָדוֹרִים

< המשך מעמוד קודם >

הישראלים? האם הסגל הבכיר מתנהג אחרת מהسجل הזרו, והאם מישו דואג בכלל לאכוף את האתיקה המתבקשת ולשמור על כבוד החולים ועל פרטיות?

"סודות ודיסקרטיות"

פרופ' אליעש ברטוב, י"ר ארגון רופאי המדי
נזה, סבור כי יש להבחין בין סודות ו פרטיות לבין דיסקרטיות: "על נושא דיסקרטי דנים כשהדבר רלוונטי, ולא דנים בו בפומבי. מפעלים שיקול דעת שחוופסת אותו בפומבי. גם בחוק זכויות החולים מתי, אף ומה להיז. גם בחוק נפש נאמר, שהאינפרומציה ניתנת להעbara ככל שהדבר נדרש לכוח הטיפול בחולה. כך ששם המחוקק לא קבע סוויות, כי אם דיסקרטיות. בכלל, הוצאות הרופאים מכבים את פרטיותם של החולים, אך כמו כל אדם החוטא בחטא הרכלות, עלול לקרות שאדם נשל בדיסקרטיות".

פרופ' יוסי קלעונר, מנהל האגף הכירורגי
במרכז הרפואי איכילוב בתל-אביב ו"ר המועצה הלאומית לכירורגיה, טוען כי לא ניתן לבחון את התרבות הרופאית במנוחת התרבות הכללית: "בתוך עמננו אנו חיים. ובכל זאת, אני חשב שהמצב סביר, ודאי ביחס לעבר. יש מגמה ברואה של שיפור בתחום זה, הדרות לנלהים ולהפנה של ציבור הרופאים, כי ראוי לשמור על סודות רפואיות ועל זכות הפרט לרופטיות".

"כירוגה שעוסק בתחום הכירורגיה האונקולוגי, גית, פעמים רבות אני מבקש אפילו מהחולים

משיך ומתאר סיטואציה טיפוסית: "מה קורה כמשפחה נכנסת אליו ורוצה לדעת מה יש לבן הדוד? אני משתדל מאוד לא לפרט לבתורה ממנה סובל בנדזה, או לספר לשכנה מה יש לשכן – אבל לא כולם עומדים בפייתי, ולפעמים הרופא נוטה לחשב שהמתעניין הוא בן משפחה קרוב. זה עניין תרבותי. האזרוח הבריטי אמרם יתעניין בשלומו של שכנו, אבל הוא יישאל אותו, ולא את הרופא. אצלנו, אולי הוא מכיר את הרופא, אולי הם שירותו יחד בצבא, ומכאן האז'תnid, מה יש לבתורה איקס?".

שלוי להיזהρ בעצם במידע על מחלתם, כי היישר ראיי נוטה לשחרר מיד את כל משפחתו וחברינו. הוא אמן מפיק מכך תועלות רבה ומקבל חום ואemptיה, אבל בסערת הרגשות הוא אינו מודע לכך שהמידע הקשה והמאים הזה עלול גם לגרום לו נזק: עד מהרה במעגלים השני, השלישי והרביעי של התפשטות השמועות כבר מנדים ואפלו קוברים אותוו, או נזהרים מעשנות אותו ועסקים מחשש שהוא ישרוד את החודש –

"אני נוהג להזהר את החולים ואת משפחתו מלשתוף במידע הפרטיא את כל העם, כי התרבות שלנו לא משכילה להתרמוד נכנע עם מידע על מחלות קשה ולא תמיד יודעת איך 'לאכול' אותו".

"מה יש לשכן?"

פרופ' משה מיטלמן, מנהל האגף הפנימי במרכז הרפואי איכילוב, מסלימים שההמודעות לדיסקרטיות הרבה יותר מאשר יום-יום: "השליטים במעליות הם חלק מהתהילן, אך מי שחווש שדי בערך – טועה ומטעה. משדר מתקנים תקינות, אבל מדובר בחניון, שמתחל בבית הספר לרפאה ומשיך בעקבות הימויומיות עם הרופאים הצעירים והמתמחים, בבחינת 'מןני תראו וכן תעשי'."

אנו
הבריאות
לראות
ולרופא!

"אנחנו מתקדמים לעידן שבו נוותר על הפרטיות ועל הסודות הרופאיות.
בעידן של שימוש נתונים אלקטרוניים,
פריצות של האקרים וחבלת אלקטרונית,
איןנו רואה כיצד הנתונים יישמרו.
נראה לי, שהמצב רק ילק ויחמיר"

הסודיות הרפואית. המציגות מורכבות, ולשchan קיוט הישראלית יש יתרונות ויש מחיר. מעניין אין יהה לבדוק פעם את מאון הרוח וההפסד". האם המצב מחמיר כשמדבר באישיות ציבורית או בדמות ידועה מעולם תרבות ותתקשות? האם העובדה שישראלי היא מיניה קטינה ופרובינציאלית מלבה את שפע הרכילות על מצבם הרפואי של מפושטים ופומטיקאים? אם? הרי לפעמים נדמה שעדי בכך שטגן שר כלשהו, שחקנית קולנוע או ספורטאי ישתו קפה במזנון של בית החולים, כדי שההפסדים יחלו להתנסח מלאיהם.

פרופ' שאא מסיכם: "יש לנו נטייה לבברב המונן. בסיעודי מנהירה לירושלים אני מאמין לרדיו במשך שלוש שעות. יש כל כך הרבה

< המשך בעמוד הבא >

התחששה שהסודיות אינה נשמרת במלואה נובעת בראש ובראשונה מכך שהתרבות הישראלית מודלית מאופיינית במידה רבה של חוסר רשמי ות, שבא לידי בטוי בתחוםים רבים, כמו טגןון הלבוש וחוסר הדיסטנס בין בעלי עמדות בכיר רות לכופים להם בכל התחומים.

"בארכזותה הבריטית ובארופאה", אומר פרופ' יער, "נראה היה עד לאחרונה שפרופסורים יבואו לבוש מוכפתר ייפנו אליהם בתארים כאלו, שימושיתן הבוני כי הן עובדות בית חולים כלשהו בחיפה. הן דיברו על משמרות הלילה שהלפה וסיפרו דברם שבסופה של דבר גרמו לעיר להן. יכול להיות שהיו מקרים קשים במשמרות, והן היו צריות לפוך ולשתוף זאת זו; אפשר להסביר, אבל אני ישכח באוטובוס ושמעתה הכל. יש לנו, הישראלים, בעיה של דברנות והחצנתית-יתר.

"שבאתני אז לחברי בהנהלה ואמרתי שאין לנוibus לעשרות מהווים, אמרו לי: 'שמע, במשלת ישראל נושאים סודים הרבה יותר ודולפים לעיני' תוננות. בכל פעם שיש כלשהו יוצא לאקרה לשיני רותם, הוא ניגש להדליף לתקשות. אך אתה מצפה שבתרבות זאת רק המערצת הרפואית תשמור על סודיות? יש בכך ממשהו. זה האופי שלנו. אנחנו אוהבים לספר לחבר', ואת זה לא מדברנו לשנותו".

פרופ' משה מיטלמן

"העומס כל כך גדול ובלתי נסבל, שלא תמיד ניתן לנצל שיחת החדר סגור, אלא אנו נאלצים להמשיך ולדעת על החולה תוך כדי הליהקה לרנטגן או להתייעצות. לבן דברים נפלטים לפעם, אף על פי שנזוזרים"

46 מטפלים"

אך יש גם מי שמקבש להבדיל בין הדרגים בבתי החולים. פרופ' שאא, מנהל בית החולים לגליל המערבי ונחריה, טוען כי "ברמת הניהול הבכיר, מצבנו טוב מאוד. הבעיה הגודלה היא ברמת צוותי הבניינים והאחים. מתקבל בבית החולים וושוכב במחילה, המונן אנשים באים אליו במנע".

לפני כשנתיים, לצורך הרצאה שהচין, בדק פרופ' שאא כמה אנשים מטפלים בחולה הממו-צע, לפי 100 חולים שגדם אקראית באחת המחלקות הפנימיות: "מצאתי שהחולים אושפזו, בממוצע, לפחות 4.2 ימי אשפזו וטופלו על ידי איש ממוצע מ-18 דיסציפלינות שונות: החל בשוער שייע שם כאן, דרך הרופאים במינו ובמחלקה, האחות בכמה משמרות, דיאטנית, פסיקולוים ופסיכיאטרים, עובדי מעבדה, טכאי רנטגן, וכלה בארבעה אלונקים, לפחות ועוד לא דיברנו על החולים ששכבו בסיכון ועל בני המשפחה שבירו אצלם.

"במצב זהה, קשה לשמור על סודיות. ככל יותר שובבים שנים עד ארבעה אנשים, ובבתיה החולים ציבוריים אין חדרים פרטיים. כך שעצם הימצאותו של האיש באשפוז אינה ניתנת לחיסוי".

בנוסף, מודה פרופ' שאא בצער, סובלן המערכת מרעה חולה נוספת – הניהה להקל רכili: "לפניהם אחודות החלטתי לנסוע לירושלים במוטובוס", והוא מספר. "מahanot ישבושתי אותם, שימושיתן הבוני כי הן עובדות בית חולים כלשהו בחיפה. הן דיברו על משמרות הלילה שהלפה וסיפרו דברם שבסופה של דבר גרמו לעיר להן. יכול להיות שהיו מקרים קשים במשמרות, והן היו צריות לפוך ולשתוף זאת זו; אפשר להסביר, אבל אני ישכח באוטובוס ושמעתה הכל. יש לנו, הישראלים, בעיה של דברנות והחצנתית-יתר.

"שבאתני אז לחברי בהנהלה ואמרתי שאין לנוibus לעשרות מהווים, אמרו לי: 'שמע, במשלת ישראל נושאים סודים הרבה יותר ודולפים לעיני' תוננות. בכל פעם שיש כלשהו יוצא לאקרה לשיני רותם, הוא ניגש להDALIF לתקשות. אך אתה מצפה שבתרבות זאת רק המערצת הרפואית תשמור על סודיות? יש בכך ממשהו. זה האופי שלנו. אנחנו אוהבים לספר לחבר', ואת זה לא מדברנו לשנותו".

מחיר הסחביקות"

מנקודת מבט חברתי-טוציולוגית, משער פרופ' אפרים יען, פרופסור לסוציאולוגיה ולפ-סיציולוגיה חברתית באוניברסיטת תל-אביב, כי

פתרונות פרוזדורים

< המשך מעמוד קודם >

דיבורים, וכל אחד יכול לצלצל ולדבר, בין אם הוא מבין ובין אם לאו. אנחנו מוחיבים להניח את חשיבות הדיסקרטיות לכל הציבור, לא רק לרופאים ולאחיהות – לצוטרים הפרארופאים ואפילו לעובדי הביטחון ועובדיו כוח האדם מטעם חברות חיצונית, לטקסים ולכל מי שראה מישחו בבית החולים ויכול לספר על כך. עדין לא החלטנו לתרנק את כלם לעובדה שבריאותו של אדם היא קניינו הפרטוי".

גם פרופ' קלעזנר סבר שאופאים של היישראליים הוא הקבע, ולא גודלה של המדינה: "שיטה מדינית וגדול אקלסיתית אין שום נון בהרבה מלאה של שוווי, וудין לא עלה על הדעת שההשויכרים יתנונו כמוון", הוא אומר. זה שיין ישירות לתרבות, ואין לנו بما להתגאות. תרבות הסלבריטאים, שתווך המונחים בມידע אישי ונגחות אישיות למיניהן וחיקי אופנו הם דבריים ובדרכם כל שלילים מאוד. השמויות הללו מקידימות בהרבה את העובדות".

אותו במחילה זאת וזאת; ונגד זה אין הרבה מה לעשות. אם אותו סלבריטאי נראה עירג באוטו יום, עלולים לכתוב שהוא סובל ממחלת. אין יכול להיעיד שלא כל מה שמתפרק באמת ונכן. אין הצלבת מידע מספקת, וחלק נזון משומות ומרחצן להרשימים".

גישהתו של הסוציאולוג פרופ' יער מתונה יותר: "אני בטוח שאחננו כל כך פרוביינצייאליים. החתוננות איננה תופעה יהודית לחברה היישראלית – גם בארצות הברית מקובל שהנשיה מודעות בפרטיזרטים על מצבו הרפואי, וגם על כוכבי הוליווד למיניהם מתפרנסים בכל המגינים ספרו רם, שילועמתם הדברים המתפרנסים בארץ הם צנועים וחיגגים. יחד עם זאת, גם אצלנו קיים צימאון של הצייר למדיע על הסלבריטאים, והראשת החברתיות צפופה יותר: לעיתים קרובות, באותו מסעדה או באוטו אולם מופעים מתחככים בצדior הרחוב אנשי עסקים ופוליטיקאים, והוא אכן זה מגביר הן את היכילותה להעיבר אני פורמציה והן את הצימאון לדעת".

ואילו פרופ' ברוטוב פוסק חד-משמעות: "בما דינה לנו אין סודיות רפואית. כל מסמך רפואי שנמצא בידי איש צוות רפואי עבר אלף ידיים

או zenith של מי: 'ידעו بما טיפלתי היום?'. באופן כללי, אני יכול להגיד על עצמי ועל חברי, שאנו מטפלים ללא מעט אנשים מופרים, ולא נותנים לדברים לגוש אל מעבר למצב הדיסקרטי הרاوي והמתחייב".

"אלא שהחברה הישראלית יש נתיהה שتوزר טיפוסי של החברה הישראלית שבגדלתה ובנה אני חי. אני משער שהוא, המכיוון שכך, מספק שדמות ציבורית מופרת מברכת במחלקה מסוימת – אפיי' אם מדובר באדם בירא שהליך לבקרים את אמו החולה – וכבר יהיה מי שיכתוב שראו

"זו סוגיה חברתית ותרבותית, ולא רפואית גידיא", מרחיב פרופ' מיטלמן. "יותר מאשר מבייע את דעתו כאזרחי, אני מביע את דעתו של החברה הישראלית שהיא גידלית ובנה אני חי. אני משער שהוא, המכיוון שהוא גידיל בסלבריטיס במידה רבה כשהוא נוהגים באחד רם, ואני אומר 'במידה רבה', כי ככלנו בני אדם, ייתכן שפה ושם מי מבניינו מתפתחה להחולש על

פרופ' יוסי קלעזנר

"הישראלית נועה לשתחן מיד את כל משפחתו וחבריו. הוא אינו מודיע לכך שהוא יעדול לגורום לו נזק. עד מהרה, בעקבות התפשטות השמועות, כבר מנדים ואפיי' קוברים אותו, בזמן שלמעשה האיש עבר ניתוח ויש לו סיבוי מצוין להחלה"

פרופ' שאול מ' שאשא

"החינוך שלנו נזתנים לרופאים זהה לזה שקיבלו בפדותה במאה ה-16; אנחנו עדין מלמדים איך בודקים חולה, כיצד מאבחןים ואייך טיפולים - אך לא מלמדים כיצד לראין חולה תוך שמירה על בבונו ועל חסינו פרטיו"

שוכבים שלושה חולמים נספפים, ולפעמים גם מישחו שומרם עליהם. כך קורה לנו דנים בעניין של החולה מול אונחיהם של פחות נספים שלושה אנשים זרים. אף ששמירת הסודיות? יתכן שציך לחשב על שניי מתכונת העובדה יתכן שציך לחשב על שניי מתכונת העובדה ולקבוע שמטרת הביקור היא לקבל אינפורמציה, אולי לבצע משאנו דוחו, אבל יתר הדין ציך להתקיים בחזרה סגור; ואם ציך להביא לשם את החולה - נעשה זאת. לא כל מי שבחר ציך לדעתו שלאותו אדם יש כבד גודל או קטן".

פרופ' ברוטוב פסמי לגב האפשרות שיחול שינוי ב涅שת החברה כלפי הסוד הרפואי: " אנחנו מתקדמים לעידן שבו גנות על הפרטיות ועל הסודיות הרפואי. בעידן של שימוש נתונים אלקטرونניים, פריצות של האקרים, חדרות למחשבים וחבלה אלקטרוונית, אני רואה כיצד הנתונים יישמרו בהשוואה למצבם, כshediyin עובדים עם עט וניר. ונאה לי שהמצב ילק ויח' מיר, ושஹום הוא טוב באופן יחסי. גם אם עדין קיימת פרטיות במידה כזו או אחרת, בסופו של דבר היא תיפגע אנושות. וזה מהיר הקדמה, ואני רואה דרך למן זו".

עם זאת, מבחיע פרופ' ברוטוב גם על צד חוי בי: "רוב הדברים שאנו רואים כוים כתחלאים היו בעבר בנירפוי, וכן גם בעיתיות פחות, הן במישור האיש והן במישור הציבור". ♦

אישית. די בכך שכמה מוביילים יעמדו טעויות כאלה בזמן ווקפדו להתרות באש צותה: זה לא��דר לדבר כך. אתה מותכוון להתייעץ, אבל בבקשת אל תעשה זאת בפרהisa". זה יעבוד לדברי פרופ' שאשא, גם בצה"ל אין המערכת מצילה לחצינו נושאים רגשיים, וכראיה לך הוא מביא את העיתונות הישראלית, שדנה בנושא אים סודיים חדשת לבקרים. "זו האוירה שאנו חיים בה, ולא החלטנו לחך את עצמנו לך שיש דברים שלא חיברים לדבר עליהם. בשנים האחרונות נוט איני ששהחנן שאנו נוהנים לרופאים זהה לזה שקיבלו בפדותה במאה ה-16: אנחנו עדין מלמדים איך בודקים חולה, כיצד מאבחןים ואיך טיפולים - אך לא מלמדים כיצד לראיין חולה תוך בבונו ועל חסינו פרטיו, ולא מלמדים את תקיקה ממשית אלא מסתפקים בסדנה כלשהי. הרפואה כוים שונה: היא לא פועלת בחלל ריק, אלא בשקיפות מלאה, ומתקיימת בסיכון לתקרורת ולמערכת המשפטית ובפניות רבתה. אנחנו לא מספיק מודעים לך".

כמו גם עמידתו, משוכנע פרופ' שאשא שגם תחליף לדוגמה אישית. ייח' עם זאת, הוא מציין פתרון נוסף, הטמון בארגון מוחדר של עבודת המערכת הרפואית: " אנחנו הרי נהגים לקדש את ההוראה לצד מיטת החולה. אבל באותו חד

שמתייקות ומסדרות אותו, והן שייכות לאנשים בתחום הפיקוד, שאינם קשורים בתחום הטיני-פול הרופאי. החיפוש אחר סודות רפואיות מוחלט הוא נטול ערך".

"במדיינות אחרות מחויבים הסלבריטאים, ובפרט הפוליטיקאים, לגłów בפומבי את מצבם הרפואי, והם עושים זאת מול ציבורות הטלויזיה ומعلن גלי הארץ: האם חלו בסרטן, או שמא זו סתם דלקת בדרכי השתן, או שפעת. אצלנו המצב טוב יותר, מכיוון שהציבור אינו מצפה כלל הסלבריטאים יחשפו את עצם בצוරנו צו. אזוטריה, הדברים קיימים, אולם לא נתקלתי בסוג זהה של רכילות נוגה או דבר שבשוגה, מלבד במקרים היסטוריים בודדים".

"העם דורש"

האם ניתן לשנות את המצב הקיים ולהגן טוב יותר על פרטיות החולים ועל האינפרמציה הסדיית הנוגעת למצבם? פרופ' יער, המאמין שהקרי האובייקטיבי טמון בתנאי העבודה הקשים בתפקידים, משוכנע כי הדרך לנסות ולמעור נזקים מתחילה בחינוך בתפקיד הספר לרופאה ולאירועים, ובשירותו הלאומי: "אני מאמין שבנות השחייה רות הלאומי עבורות השרה מסיממת, ובמסגרתה השוב להסביר להן את חשיבות השמירה על כליל הסודיות, ובנוסף לנקוט سنקיות בקרה של הברה. מנהלי בתים החוליםים הם בעלי הסמכות, ולמרות התנאים הקשים חשוב לננקוט سنקיות חמורות ככלפי מי שמספר את כליל הסודיות".

פרופ' קלואנור סבר כי התקשורות מתפרנסת מ"הginger המשמעות", כהגדרתו, וכן יש לה אינטראיס לבנות אותה ולשחק בה תפקי פועל. "קשה להאשימה בכך", הוא מוסיפה, כי אם העם דושת תקשורת וশמעות, הוא מקבל אותן. התקשורות אינה מכבדת את העובדה שאיש ציבור חולה, ואם זה ייודע לה היא תפעיל כמעט כל אמצעי כדי לדלות מיעט מהמערכת הרפואי ולפרנסו. מצד שני, אפשר אולי לקות שבברבות השנים התרבות הכללית תשנה".

נשאלת השאלה, האם יש מקום להטיל סנקציות על מפרי רוניות המטופלים, ואולי צרכה המערכת הרפואית ללמידה מצחה", שיחידות בטחון השדה שלו מօסמכות לאכוף את כליל ההתנהגות ולמנוע זיגאטו של מיידע רגש. פרופ' קלואנור סוען שההשווה בין המערכות בעייתי: "יש הוצאות הרופאי, שאינו מכבד את פרטיות מטופליו וחושך מיידע על קיומה של המדינה. שהוא מאים בכך על קיומה של מדינה. אני חשב שודך להטמע נihilums אלה צרכיה להיות באופן שלילי ומאיים, אלא באמצעות דוגמה חידוד ושינוי של נחים ודגש, ומתן דוגמה

פרופ' אפרים יער

"לחוסר הפורמליות השלכות חיוביות ושליליות. הצד החיובי הוא יכולת האלטור, והשלילי ברוך בסטיות מבללי ההתנהגות, כמו בניהga בכבישים, ולא אתחפל אם גם באיה השמירה על הסודיות הרופאית"